

ზორბლის ბაზრის განვითარების შესაძლებლობები

მანანა შალამბერიძე - აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

ზენაბ ახალაძე - აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

რეფერატი

(ინტერნეტული ვერსია)

საქართველოს ეკონომიკურ განვითარებაში, ისევე როგორც ნებისმიერი ქვეყნის ეკონომიკურ წარმატებაში, აგრარულ სფეროს მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს. მაგრამ არსებობს გარკვეული პრობლემები, რომლის მოგვარებისათვის სახელმწიფო და ამ სფეროს წარმომადგენლები ცდილობენ მოძებნონ გზები მათ დასარეგულირებლად, სადაც წამყვან ადგილს დაიჭერს მარცვლეულის, კერძოდ ზორბლის წარმოება. მისი ბაზრის განვითარებაში განსაკუთრებული როლის შესრულება შეუძლია სუბსიდირებას. საქართველოში მხოლოდ ამ გზით შეძლებენ ზორბლის მწარმოებელი და გადამამუშავებელი დარგები არსებობას და, მაშასადამე, მოსახლეობის ადგილობრივი წარმოების პროდუქტით მომარაგებას. ზორბლის წარმოების უფლების მოსაპოვებლად აუცილებელი მოთხოვნაა, რომ პროდუქტი მსოფლიო ბაზარზე იყოს კონკურენტუნარიანი. თუ ზორბალი კონკურენტუნარიანი არ არის, აღნიშნულის მიღწევა შესაძლებელია ხელფურად – სუბსიდირების გზით. ამრიგად, საქართველოსთვის ზორბლის ბაზრის განვითარება ნიშნავს ქვეყნის ეკონომიკის წინსვლას, ხელსაყრელი პირობების შექმნას ზორბლის მწარმოებელთათვის კოოპერატივების ჩამოყალიბებისა და მათი ინტეგრაციისათვის, რაც წარმატებული საქმიანობის გარანტიას შექმნის.

აგრარული სფერო წარმოადგენს საქართველოს ეკონომიკის ერთ-ერთ ყველაზე პერსპექტიულ მიმართულებას ქვეყნის ეკონომიკაში წვლილის შეტანით, საგარეო ვაჭრობიდან მიღებული წმინდა შემოსავლის, დასაქმებისა და სიღარიბის შემცირების თვალსაზრისით. აგროსფეროში ინვესტირება ეს არის ქვეყნის მომავალში ინვესტირება. საარსებო გარემოს შეცვლა, ცხოვრების ხარისხის გაუმჯობესება. მაგრამ არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ დღესდღეობით სოფლის მეურნეობის წვლილი გაცილებით მნიშვნელოვანია, უბრალოდ მას განვითარების დაწყება დაბალი დონიდან უწევს. რაც კომპლექსურ მიდგომას მოითხოვს. მის განვითარებაში ჩართულები არიან ფერმერები და მთავრობა, მაგრამ საჭიროა მთლიანი საზოგადოების ჩართვაც, რადგან მოულოდნელმა პანდემიამ კიდევ უფრო გაართულა სასურსათო სისტემების წინაშე არსებული მდგომარეობა. სისტემა დადგა რთული ამოცანების წინაშე და გამოიკვეთა რომ, ქვეყნებმა თავად უნდა აწარმოოს სასურსათო თუ სხვა სტრატეგიული დანიშნულების პროდუქცია და გაზარდონ ქვეყნის თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტები. უნდა მოხდეს ზორბლის ბაზრის ფორმირება და დარეგულირდეს ხელშემშლელი პრობლემები. კერძოდ,

1. მოხდეს მარცვლეულ კულტურებზე ფასების მნიშვნელოვანი ცვლილება,
2. ამოქმედდეს მარცვლეულის წარმოების განვითარების სახელმწიფო პროგრამები,
3. ამოქმედდეს ფერმერთა სუბსიდირებისა და ექსპორტის წახალისების სისტემა,
4. მოხდეს ფერმერული მეურნეობებისა და კოოპერატივების ჩამოყალიბება.

ფერმერული მეურნეობები დღეს ძალზე მცირეა. მცირეა წარმოების მოცულობები, დიდია დანახარჯები და რეალიზაციით მიღებული შემოსავლები მარტივ აღწარმოებასაც ვერ უზრუნველყოფს, გაფანტულია და არაორგანიზებულად გამოიყენება მატერიალური, შრომითი და ფინანსური რესურსები, გართულებულია პროდუქციის აღრიცხვა, შეუძლებელია ხარისხზე კონტროლი და სხვა.

პრობლემის გადასაწყვეტად აუცილებელია განხორციელდეს სასოფლო-სამეურნეო ნედლეულის სახელმწიფო შეკვეთები, განვითარდეს აგრობიზნესი, საბითუმო ვაჭრობა. სასურველია სახელმწიფომ ხელი შეუწყოს სასაწყობო მეურნეობებისა და წისქვილკომბინატების ამოქმედებას, შეღავათიანი კრედიტებით. ეს განაპირობებს ხორბალზე მაღალ საბაზრო ფასს, რაც თავის მხრივ დამატებითი შემოსავლებისა და ინვესტიციების მიღების წყარო იქნება; ადგილობრივი ბაზრის საკუთარი პროდუქტებით გაუჯერებლობა, ბუნებრივია, იმპორტის გადიდების აუცილებლობას იწვევს. ექსპორტ-იმპორტის მონაცემებს თუ გავითვალისწინებთ, ხორბალზე ძირითადი მოთხოვნის დაკმაყოფილება იმპორტის ხარჯზე ხდება. შესასწავლი ბაზრის სტრუქტურაში 80%-ზე მეტი იმპორტული პროდუქციაა. ბოლო წლებში ხორბლის მოსავლიანობა საქართველოში არათანაბარია, მაგრამ მეტნაკლებად ზრდადი ტენდენციით ხასიათდებოდა და 2015-2016 წლებში დაფიქსირდა ბოლო ათწლეულის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი - ერთ ჰექტარზე 2,6 ტონის ოდენობით. ამის მიუხედავად, ხორბლის საჰექტარო მოსავლიანობა ქვეყანაში უფრო დაბალია ვიდრე დანარჩენ მსოფლიოში. ხანგრძლივი პერიოდის მანძილზე საქართველო ხორბალზე მოთხოვნილებას ვერ აკმაყოფილებდა. ბოლო წლების მონაცემებით, თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი 8-18%-ის ფარგლებში მერყეობდა და საქართველოში, სადაც სასურსათო ხორბალზე მოთხოვნილება 650-700 ათას ტონას შეადგენს, შეინიშნება ნათესების შემცირების ტენდენცია, რაც დარგისადმი უყურადღებობით შეიძლება აიხსნას. მაგრამ საჭიროა ხორბლის ბაზრის განვითარების საფუძველი გახდეს ადგილობრივ ბაზარზე კონკურენციის დამკვიდრება.

ხორბლის ბაზრის განვითარებაში განსაკუთრებული როლის შესრულება შეუძლია სუბსიდირებას. საქართველოში მხოლოდ ამ გზით შეძლებენ ხორბლის მწარმოებელი და გადამამუშავებელი დარგები არსებობას და, მამასადამე, მოსახლეობის ადგილობრივი წარმოების პროდუქტით მომარაგებას. ხორბლის წარმოების უფლების მოსაპოვებლად აუცილებელი მოთხოვნაა, რომ პროდუქტი მსოფლიო ბაზარზე იყოს კონკურენტუნარიანი. თუ ხორბალი კონკურენტუნარიანი არ არის, აღნიშნულის მიღწევა შესაძლებელია ხელოვნურად - სუბსიდირების გზით.

ფერმერთა გათვლებით და შემოთავაზებული რეკომენდაციების გათვალისწინებით, შესაძლებელია 120 ათას ტონაზე მეტი ხორბლის წარმოება, რაც საკუთარი წარმოების პურპროდუქტებზე ხელმისაწვდომობას მინიმუმ 6 თვემდე მაინც გაზრდის; ეს გამოიწვევს სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების გაყიდვებიდან მიღებული შემოსავლების 18-20%-მდე გადიდებას. შესაბამისად ქართული ხორბლის საფასო კონკურენტუნარიანი რთული იქნება. როგორც ჩანს, საქართველომ კონცენტრირება ნიშური, ხარისხიანი ხორბლის წარმოებაზე უნდა მოახდინოს ევროკავშირის ბაზრებზე გაყიდვის პერსპექტივით. ქართული ხორბლის საერთაშორისო, მათ შორის ევროპის ბაზარზე, გატანა საკმაოდ შეზღუდულია სათანადო სტანდარტებისა და ტექნოლოგიების დაუცველობის გამო. კონკურენციის ერთ-ერთი

შემზღვრავი ფაქტორია, ასევე პროდუქტის დივერსიფიკაციის დაბალი დონე, რაც ძირითადად გამოწვეულია მცირემიწიანობითა და დანაწევრებული ნაკვეთების არსებობით. ეს უკანასკნელი, თავის მხრივ, გამოიწვევს ხორბლის მცირე მოცულობით წარმოებას. ხორბლის საერთაშორისო ბაზარზე ექსპორტიორებისგან პროდუქციის დიდი მოცულობების სტაბილურ მიწოდებას ითხოვენ, რასაც ქართული ხორბლის მწარმოებლები ვერ აკმაყოფილებენ. ამ პროცესის მოწესრიგება შესაძლებელია ბიზნესზე ორიენტირებული კოოპერატივების განვითარებით. კოოპერატივის არსებობა, ცალსახად გააადვილებს მომწოდებელთან ურთიერთობას.

დასკვნა. ამრიგად, საქართველოსთვის ხორბლის ბაზრის განვითარება ნიშნავს ქვეყნის ეკონომიკის წინსვლას, ხელსაყრელი პირობების შექმნას ხორბლის მწარმოებელთათვის კოოპერატივების ჩამოყალიბებისა და მათი ინტეგრაციისათვის, რაც წარმატებული საქმიანობის გარანტიას შექმნის.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ჟურნალი – აგრარული საქართველო, 2020 20.05.
2. faostat (2017 წლის 4 ივლისის მონაცემებით), საქსტატი (2017 წლის 4 ივლისის მონაცემებით).

The opportunities for the development of the wheat market

Manana Shalamberidze - Akaki Tsereteli State University, Associate Professor

Zeinab Akhaladze - Akaki Tsereteli State University, Associate Professor

Abstract (Internet version)

In the economic development of Georgia, as well as in the economic success of any country, the agro sector occupies an important place, but there are some problems. To solve which the state and the representatives of this field are trying to find ways to regulate them. Where the leading place will be taken by the production of cereals, in particular wheat, and subsidies can play a special role in the development of the market. Only in this way will wheat production and processing industries be able to exist in Georgia and, therefore, supply the population with locally produced products. In order to gain the right to produce wheat, it is necessary for the product to be competitive in the world market. If wheat is not competitive, it can be achieved artificially through subsidies. Thus, the development of the wheat market for Georgia means the growth of the country's economy, the creation of favorable conditions for wheat producers to establish cooperatives and their integration, which will guarantee a successful business.